

Spis treści

WPROWADZENIE	11
--------------------	----

CZEŚĆ I

MAKROEKONOMICZNE I REGIONALNE DETERMINANTY SYTUACJI NA RYNKU PRACY	13
---	-----------

EUGENIUSZ KWIATKOWSKI

ROZDZIAŁ I

PROCESY PRZYSTOSOWAWCZE NA RYNKU PRACY W WARUNKACH KRYZYSU. POLSKA NA TLE INNYCH KRAJÓW	15
1.1. Szoki zewnętrzne i procesy przystosowawcze na rynku pracy – ujęcie teoretyczne.....	16
1.2. Przystosowania na rynkach pracy w Polsce i innych krajach	20

ZENON WIŚNIEWSKI, KAMIL ZAWADZKI

ROZDZIAŁ II

EWOLUCJA POLSKIEJ POLITYKI RYNKU PRACY PO AKCESJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ	27
2.1. Publiczne służby zatrudnienia jako podmioty realizujące Europejską Strategię Zatrudnienia.....	27
2.1.1. Wydatki na programy zatrudnieniowe w krajach Unii Europejskiej.....	29
2.1.2. Instrumentarium polityki rynku pracy w Polsce	31
2.2. Programy aktywnej polityki rynku pracy w Polsce	32
2.2.1. Szkolenia.....	32
2.2.2. Staże	34
2.2.3. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	35
2.2.4. Środki na tworzenie nowych stanowisk pracy	36
2.2.5. Roboty publiczne.....	37
2.2.6. Prace interwencyjne	39
2.2.7. Prace społecznie użyteczne.....	41
2.3. Kierunki zmian wprowadzonych nowelizacją ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku.....	41

MARIUSZ ZIELIŃSKI

ROZDZIAŁ III

UWARUNKOWANIA KONIUNKTURALNE A BEZROBOCIE DŁUGOTRWALE I BEZROBOCIE MŁODZIEŻY	44
3.1. Koniunktura gospodarcza a sytuacja na rynku pracy.....	44
3.2. Zróznicowanie regionalnych rynków pracy.....	46
3.3. Grupy problemowe na rynku pracy	48
3.4. Wpływ koniunktury na wykorzystanie zasobów pracy	50

3.5. Zmiany poziomu wykorzystania zasobów pracy i struktury bezrobocia w ujęciu regionalnym w latach 2000-2008	53
3.5.1. Zmiany stanu zasobów na regionalnych rynkach pracy w latach 2000-2008	53
3.5.2. Długotrwale bezrobotni i młodzież jako grupy problemowe na rynku pracy	56

RADOSŁAW JEŻ

ROZDZIAŁ IV

ROLA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH W KSZTAŁTOWANIU POZIOMU ZATRUDNIENIA W POLSCE.....	60
4.1. Fundusze strukturalne Unii Europejskiej	61
4.2. Wykorzystanie funduszy strukturalnych w Polsce	62
4.3. Rynek pracy a napływ funduszy strukturalnych.....	64
4.3.1. Dynamika zmian w zatrudnieniu według województw w Polsce.....	70
4.3.2. Utworzone miejsca pracy według poziomu wykształcenia osób zatrudnionych	71
4.3.3. Utworzone miejsca pracy według wieku osób zatrudnionych	73
4.3.4. Utworzone miejsca pracy według płci osób zatrudnionych.....	75
4.4. Trwałość utworzonych miejsc pracy w wyniku napływu funduszy strukturalnych ..	77

RYSZARD CZ. HORODEŃSKI

ROZDZIAŁ V

WAŻNIEJSZE ZMIANY W ZATRUDNIENIU W WOJEWÓDZTWACH PÓŁNOCNO-WSCHODNIEJ POLSKI W LATACH 1998-2009.....	79
5.1. Historyczne uwarunkowania niskiego poziomu rozwoju województw północno-wschodniej Polski.....	79
5.2. Zmiany w gospodarowaniu zasobami pracy po 1990 roku	80
5.3. Kierunki zmian na rynku pracy i w gospodarce w okresie transformacji systemowej.....	81

MARIA SASIN

ROZDZIAŁ VI

ANALIZA CZYNNIKÓW KSZTAŁTUJĄCYCH BEZROBOCIE W GMINACH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W LATACH 2003-2009.....	87
6.1. Zmienność poziomu bezrobocia względem wybranych determinant kształtujących lokalny rynek pracy	88
6.2. Klasyfikacja gmin województwa zachodniopomorskiego pod względem wybranych uwarunkowań ekonomiczno-przestrzennych.....	92

CZĘŚĆ II**SYTUACJA GRUP DEFAWORYZOWANYCH NA RYNKU PRACY..... 99*****MAŁGORZATA PODOGRODZKA***

ROZDZIAŁ VII

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA A STAN ZDROWIA LUDNOŚCI PO 50. ROKU ŻYCIA W POLSCE.....	101
7.1. Zmiany struktury ludności według wieku.....	103
7.2. Działalność społeczna osób po 50. roku życia.....	105
7.3. Stan zdrowia ludności po 50. roku życia	108

CECYLIA SADOWSKA-SNARSKA

ROZDZIAŁ VIII

POSTAWY OSÓB PRACUJĄCYCH PO 50. ROKU ŻYCIA WOBEC KONTYNUOWANIA PRACY W ŚWIETLE BADAŃ W REGIONIE PODLASKIM	115
8.1. Dotychczasowy stopień wykorzystania potencjału pracy osób w wieku 50+	116
8.2. Zalety i wady wykonywanej pracy przez osoby w wieku 50+	120
8.3. Trudności godzenia pracy zawodowej z życiem pozazawodowym.....	123
8.4. Determinanty kontynuowania pracy zawodowej przez osoby w wieku 50+	125
8.5. Potrzeby i preferencje szkoleniowe pracowników w wieku 50+.....	134

PAWEŁ JANUKOWICZ

ROZDZIAŁ IX

KOBIETY JAKO OSOBY DEFAWORYZOWANE NA RYNKU PRACY.....	141
9.1. Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w świetle danych statystycznych.....	142
9.2. Przyczyny gorszej sytuacji zatrudnieniowej kobiet na rynku pracy	152
9.3. Polityka równych szans w Polsce i w Unii Europejskiej	156

AGATA SZYDLIK-LESZCZYŃSKA

ROZDZIAŁ X

MŁODZI NA ŚWIĘTOKRZYSKIM RYNKU PRACY.....	159
10.1. Pojęcie osób młodych.....	159
10.2. Sytuacja młodzieży na rynku pracy w ujęciu teorii segmentacji	161
10.3. Sytuacja osób młodych na świętokrzyskim rynku pracy	162
10.4. Prawno-instytucjonalne narzędzia wsparcia młodych na rynku pracy	167

PIOTR SZUKALSKI

ROZDZIAŁ XI

NASTOLETNI MACIERZYŃSTWO W POLSCE – PRZESZKODA W WEJŚCIU NA RYNEK PRACY?..	171
11.1. Wczesne macierzyństwo jako zdarzenie warunkujące przebieg pierwszego etapu kariery zawodowej	172
11.2. Skala nastoletniego macierzyństwa	173
11.3. Czynniki dodatkowo utrudniające wejście na rynek pracy nastoletnim matkom	175
11.4. Niedorozwój usług ukierunkowanych na pomoc młodym matkom.....	179

DOROTA KALUŻA-KOPIAS

ROZDZIAŁ XII

PERSPEKTYWY DEMOGRAFICZNE WZROSTU AKTYWNOŚCI POLEK I POLAKÓW W NIEMOBILNYM WIEKU PRODUKCYJNYM.....	181
12.1. Zmiany struktury według wieku i aktywności zawodowej ludności w Polsce w latach 1990-2009	182
12.2. Czynniki demograficzne i jego wpływ na przyszłe zmiany na rynku pracy	187

JANUSZ WITKOWSKI, AGNIESZKA ZGIERSKA

ROZDZIAŁ XIII

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W BADANIACH STATYSTYKI PUBLICZNEJ.....	192
13.1. Dotychczasowy dorobek polskiej statystyki publicznej w zakresie badania problematyki niepełnosprawności	193
13.1.1. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań	194
13.1.2. Reprezentacyjne badania gospodarstw domowych, uwzględniające problematykę niepełnosprawności	195
13.1.3. Sprawozdawczość MPiPS.....	198
13.2. Zamierzenia badawcze w najbliższej przyszłości.....	199
13.2.1. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań jako najważniejsze źródło danych o osobach niepełnosprawnych.....	199
13.2.2. Badanie spójności społecznej.....	199
13.2.3. Badania niepełnosprawności w programie statystyki międzynarodowej.....	201

CZEŚĆ III**DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ 205****MAREK BEDNARSKI**

ROZDZIAŁ XIV

INSTYTUCJE PARTYCYPACJI PRACOWNICZEJ – CZYNNIK INTEGRACJI CZY DEZINTEGRACJI SPOŁECZNEJ W PRZEDSIĘBIORSTWIE?	207
14.1. Partycypacja pracownicza a integracja społeczna w przedsiębiorstwie w ujęciu neoklasycznym	209
14.2. Partycypacja pracownicza a integracja społeczna w przedsiębiorstwie w ujęciu teorii kosztów transakcyjnych	212
14.3. Partycypacja pracownicza a integracja społeczna w przedsiębiorstwie z perspektywy teorii praw własności.....	214
14.4. Partycypacja pracownicza a integracja społeczna w przedsiębiorstwie w ujęciu teorii agencji.....	216
14.5. Partycypacja pracownicza a integracja społeczna w wybranych behawioralnych modelach przedsiębiorstwa	219

LUCYNA MACHOL-ZAJDA

ROZDZIAŁ XV

ELASTYCZNOŚĆ W PRACY – NADZIEJE I OBAWY	224
15.1. Elastyczność w programach społeczno-gospodarczych i antykryzysowych	224
15.2. Pola potencjalnych zagrożeń związanych z uelastycznianiem pracy.....	231
15.3. Plusy i minusy wykorzystywanych w praktyce rozwiązań – analiza porównawcza.....	237

AGNIESZKA SMODER

ROZDZIAŁ XVI

AKTYWIZACJA ZAWODOWA A ELASTYCZNE FORMY PRACY	246
16.1. Aktywizacja zawodowa Polaków – stan obecny	246
16.2. Przyczyny braku aktywności zawodowej Polaków	248
16.3. Konsekwencje braku aktywności zawodowej	249
16.4. Determinanty aktywizacji zawodowej Polaków	250
16.5. Stosowanie wybranych elastycznych form pracy w Polsce.....	252
16.6. Bariery stosowania elastycznych form pracy w Polsce	255

ANNA KWIATKIEWICZ

ROZDZIAŁ XVII

FLEXICURITY W POLSCE – WKŁAD I ROLA PARTNERÓW SPOŁECZNYCH	258
17.1. Rynek pracy w Polsce.....	259
17.2. <i>Flexicurity</i> a rynek pracy w Polsce.....	260
17.3. Partnerzy społeczni w Polsce – rola i możliwości wpływu	263
17.4. Partnerzy społeczni a <i>flexicurity</i>	265
17.4.1. Elastyczne i „bezpieczne” umowy o pracę	266
17.4.2. Aktywna polityka rynku pracy – zapewnienie płynnej zmiany zatrudnienia	268
17.4.3. Systemowe i trwałe rozwiązania w zakresie nauki przez całe życie	271
17.4.4. Nowoczesne systemy ubezpieczeń społecznych	272

ADAM TOMANEK

ROZDZIAŁ XVIII

PODLASKI RYNEK PRACY W ŚWIETLE KONCEPCJI <i>FLEXICURITY</i>	276
18.1. Pojęcie i istota <i>flexicurity</i>	277
18.2. Wykorzystanie instrumentów polityki <i>flexicurity</i> w województwie podlaskim. ...	282
18.2.1. Elastyczne i przewidywalne warunki umów (elastyczne formy zatrudnienia i organizacji pracy)	284
18.2.2. Aktywna polityka rynku pracy	289
18.2.3. Kształcenie ustawiczne.....	292
18.2.4. System zabezpieczenia społecznego.....	294

STANISŁAW KAMIŃSKI

ROZDZIAŁ XIX

WIELOSEKTOROWOŚĆ W POLITYCE SPOŁECZNEJ	298
--	-----

ŁUKASZ ARENDT

ROZDZIAŁ XX

KSZTAŁCENIE USTAWICZNE W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM, CZYLI JAK ZAPOBIEGAĆ WYKLUCZENIU	305
20.1. Wykluczenie społeczne i cyfrowe	306
20.2. Charakterystyka i cele badania	310
20.3. Płaszczyzny wykluczenia cyfrowego w Polsce	310
20.4. Mechanizm wykluczenia cyfrowego i rola kształcenia ustawicznego	316

HALINA SOBOCKA-SZCZAPA, JACEK SZCZAPA

ROZDZIAŁ XXI

WSPIERANIE KAPITAŁU INTELEKTUALNEGO MŁODZIEŻY ZAGROŻONEJ WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.....	320
21.1. Sytuacja młodzieży na rynku pracy	321
21.2. Działalność edukacyjna OHP	322
21.2.1. Kształcenie ogólne	323
21.2.2. Kształcenie zawodowe	329
21.3. Działalność szkoleniowa OHP	333

KATARZYNA GŁĄBICKA

ROZDZIAŁ XXII

ROLA EKONOMII SPOŁECZNEJ W INTEGRACJI I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ GRUP DEFAWORYZOWANYCH NA RYNKU PRACY	338
22.1. Istota ekonomii społecznej	338
22.2. Beneficjenci ekonomii społecznej	341
22.3. Formy aktywizacji i integracji zawodowej	352
22.3.1. Spółdzielnie socjalne	354
22.3.2. Zakłady pracy chronionej	356
22.3.3. Zakłady aktywności zawodowej	357
22.3.4. Warsztaty terapii zajęciowej	359
22.3.5. Centra integracji społecznej	359
22.3.6. Kluby integracji społecznej	361
22.3.7. Kluby pracy	362

BOŻENA KOŁACZEK

ROZDZIAŁ XXIII

INTEGRACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZEZ PRACĘ.....	365
23.1. Pojęcie integracji społecznej	365
23.2. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych w polityce społecznej.....	366

23.3. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych poprzez pracę w programach polityki społecznej.....	367
23.4. Skala i stopa zatrudnienia jako syntetyczny wskaźnik integracji zawodowej osób niepełnosprawnych.....	368
23.5. Wymiary integracji społecznej osób niepełnosprawnych w pracy w świetle badań	369
23.5.1. Stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych.....	369
23.5.2. Postrzeganie niepełnosprawnych pracowników przez pracodawców.....	370
23.5.3. Integracja społeczno-zawodowa w pracy w ocenie osób niepełnosprawnych	372
23.5.4. Integracja pracowników niepełnosprawnych w miejscu pracy w ocenie pracowników sprawnych	374

EUGENIUSZ NIEDZIELSKI

ROZDZIAŁ XXIV

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I UWARUNKOWANIA ZATRUDNIENIA OSÓB

NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	379
24.1. Populacja osób niepełnosprawnych	380
24.2. Powody niepodejmowania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne w świetle badań	382
24.3. Bariery w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	383
24.4. Ocena wsparcia osób niepełnosprawnych	385

JOANNA MIROSLAW

ROZDZIAŁ XXV

ZNACZENIE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ

KOBIET	387
25.1. Sytuacja kobiet na rynku pracy – podstawowe wskaźniki.....	387
25.2. Aktywizacja zawodowa i społeczna kobiet w dokumentach krajowych i UE –założenia, cele, działania	391
25.3. Programy EFS i ich rola w aktywizacji zawodowej kobiet	392
25.4. Programy finansowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego	394
25.4.1. Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL (IW EQUAL).....	394
25.4.2. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich SPO RZL 2004-2006.....	395
25.4.3. Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) 2007-2013	396
25.5. Przykłady dobrych praktyk. Projekty realizowane w ramach IW EQUAL, SPO RZL, PO KL	397

ANETA KISIEL

ROZDZIAŁ XXVI

WYBRANE FORMY AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ OSÓB DEFAWORYZOWANYCH NA RYNKU

PRACY	407
26.1. Problem bezrobocia	408
26.2. Współczesny rynek pracy	410
26.3. Aktywizacja zawodowa kobiet	411

26.4. Aktywizacja zawodowa osób po 50. roku życia.....	411
26.5. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	413

MARTA GĘBSKA

ROZDZIAŁ XXVII

DZIAŁANIA BANKU ŚWIATOWEGO NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W POLSCE.....	415
27.1. Projekty Banku Światowego na rzecz zatrudnienia i aktywizacji zawodowej w Polsce w latach 1991-2004	416
27.1.1. Projekt Promocji Zatrudnienia i Rozwoju Służb Zatrudnienia.....	416
27.1.2. Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich.....	420
27.1.3. Projekty na rzecz dostosowania górnictwa węgla kamiennego	422
27.2. Projekty Banku Światowego na rzecz zatrudnienia i aktywizacji zawodowej w Polsce w latach 2008-2010	425
27.2.1. Programowa pożyczka na rzecz poprawy zarządzania finansami publicznymi, rozwoju prywatnego sektora i poprawy zatrudnienia	427
27.2.2. Programowa pożyczka na rzecz rozwoju zatrudnienia, przedsiębiorczości i rozwoju kapitału ludzkiego	429
27.2.3. Pożyczka na rzecz rozwoju nr 3	430
BIBLIOGRAFIA	432
SPIS TABEL	453
SPIS RYSUNKÓW	457
SPIS WYKRESÓW	457
INFORMACJA O AUTORACH	461